

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számkapok: a dohányboltoknál.

Nőkről a nőknek.

Az újabb kor szociális átalakulásában a nőkérdés sem marad homályban. A társadalom másik fele egy tekintélyes számával magára maradt a megélhetés nehéz gondoljait között. Ha joga van az élthez, ha kötelességei vannak az élet iránt és önmaga iránt, természetes az is, hogy ezeket a jogokat sáncokkal kell körülvenni. Az első lépés a kérdés megismerése. Nagyrészt még itt tartunk. A második, hogy a mozgalom helyes irányba terelődjék. *Prohászka* Ottokár dr. megyéspüspök, a kinek nagy lelke átérti és átérti a szociális közdelmek létjogosultságát is, szükségességét is, mely hálára kötelezte Székesfehérvár uri közönségét, a mikor ezzel a szociális küzvelssel az ismereteknek teret nyitott. Tudjuk jól, hogy lesznek sokan, a kik ebben a mozgalomban visszasságot szeretnének találni. Nem lesz ugy. Az előadások lefolyása mindenki előtt bizonyossá teszi, hogy az igazság ebben az esetben föltétlenül a nők részén van, a melyet megismerni és védelmezni az egész társadalom kötelessége.

I. nap.

A hatalmas Szent István terem egészen megtelelt d. u. 5 órára. A "négyszámu" előkelő hölgyközönség, a mely a társadalom intelligens osztályából valláskülönbség nélkül vonult fel a terembe, nemcsak az ülőhelyeket foglalta le teljesen, hanem sokaknak még állani is kellett.

A megnyitó beszédet *Prohászka* Ottokár dr. megyéspüspök mondotta a következőkben:

Mélyen tisztelt Hölgyeim!

Minden kornak vannak eszméi. De ezek az eszmék akkor érik el céljaikat, akkor lesznek elevenek a társadalom életében, ha meleg szeretetet veszű őket körül, ha meleg érzésbe öltöznek. *A mai kor vezető gondolata, meleg érzése a szociális kérdés.* A társadalomnak azt a rétegét, a mely ezt a gondolatot nem érzi, méltán nevezhetjük elmaradottnak. Mi nem maradhatunk el ezektől a gondolatoktól, nem várhatjuk meg, míg a fejünk fölé csapnak s a fejünk fölött összecsapnak a hullámok. Hiába akarjuk magunkat elszigetelni föle, az élet, ez a legnagyobb mester megtanít, sőt rákényszerít bennünket, hogy foglalkozzunk vele. Mi ez a szociális érzés? Az egységnek, az egyenlőségnek érzete, érzése annak, hogy egymáshoz közünk van, hogy a legmagasabbnak össze kell fogni a legkisebbel, a legnagyobb kötelessé hóna alá nyulni a leggyengébbnek. A történelmi fejlődés verhet közénk őket, de a szociális rangnak s a művészi koszorúnak nincs, nem szabad választó falnak lennie ebben a munkában.

Sokan úgy gondolkodnak, hogy a betegeket kell ápolni, mert különben megfertőz bennünket és veszedelmes lesz ránk.

A másik azért óvja embertársát a haláltól,

mert annak az életéből él. Ez nem helyes, ez nem elég, a szociális gondolat nemesebb ennél, mert a jót azért kell gyakorolni, hogy azzal felebarátomon, egy magamhoz hasonló érteken segítsék. Es ennek a gondolatnak nem csupán az egyedben, hanem az egész társadalomban benne kell élnie, egységet, közös erőt kell hoznia az egész életrendbe.

Ezért akarta ezt a szociális küzrust megnyitni, hogy alkalmat adjon ezeknek a gondolatoknak a kifejtésére. Meg kell keverni az élet örvényeit. Zsendül, lendül, feszül a mi kisvárosi életünk is, de minél jobban belemegyünk, annál több jó származik a város minden osztályára. A nőkérdés fölvetésére pedig azért gondolt, mert itt szívórl, érzésről van szó, ezt pedig első sorban a nőknél kell keresni. Kivánja, hogy ez a pár óra az elmélyedés ideje legyen, amelyből az élet fakad. Mikor ezektől az érzésektől áthatva szól, üdvözl a nagyszámban egybegyűlteket és az ülést megnyitottnak nyilvánítja.

A püspök beszéde után:

Rozenberg Augusta k. a.

fővárosi tanárnő lépett az asztalhoz. Imponáló, hatalmas alak, a ki a budapesti feminista mozgalom nemes, ideális részének, a katolikus társadalmi tevékenységnek lélegző munkásai közt szerepel. Hogy előadásai mily népszerűek, mutatja az a körülmény is, hogy az utóbbi 30 nap alatt különböző egyesületekben 20 előadást tartott. Hangja nyugodt, mindig finom és előkelő, hallható a legtávolabbi részeken is, tisztában van önmagával, a tárgyával és hallgatóival. Ismeri az érdeklődés ébrentartásának minden csinyját-binját; egy kis tréfa, egy kis lelkesítő állandóan kezé-ügyében van, de előadásában a fő a meggyőzés, a mely egyébként se csapongván túlzásokba, szinte teljesen kizárja az ellenmondást.

Előadása bőséges kivonatban a következők:

Székesfehérvár hölgyei!

A püspök ur meghagyásából és engedélyével a nőkérdésről akarok beszélni. Nem új dolgokról szölok, mert hiszen nőkérdés mindig volt és mindig lesz. A középkorban a nőkérdést az egyház oldotta meg. A ki nem talált magának otthon, az a zárdában lelte meg a lelktét betöltő foglalkozást. A kórházakat, gyógyszerházakat a nők látták el, sőt, mint a magyar klarissa apácák, még a könyvnyomtatás tudományától sem idegenkedtek. Szóval a nőfelesleg, a mely a maga természetes hivatását nem tölthette be, a zárda falai és hivatása közt lelte megelégedését.

Később másféle tagozódások következtek s most eljutottunk egy forponthoz, a mely most már hangosan követeli a maga jogait. A jelen helyzetet a gazdasági helyzet teszi érthetővé. A gépek által sok munkaerő szabadult fel. Egy kis leány maga eligazítja azt a gépet, amely 100—200 embernek a munkáját képes elvégezni. A konkurrencia sok munkaerő felesleget produkált. A nők fokozottabb igényei következtében kevesebb a házasságok száma s a házasságnál sem a

lényegre törekszenek, hanem a világi előnyökre. A férfiak kiszorultak sok helyről, de nem annyian, hogy a hely nélkül levő nők mind állást kapassanak. Ehhez járul az a körülmény, hogy a 40 és 60 év közötti nők Ausztráliát kivéve egész vonalon többségben vannak a férfiak fölött. Sokkal több az özvegy asszony, mint az özvegy férfi.

A tulprodukción tehát nyilvánvaló levén, módokról kell gondoskodni, hogy azoknak a nőknek a sorsa, a kik természetes hivatásuknak nem élhetnek, a jelen körülmények közt megóvva legyen.

A legtöbb helyen a férfi érvényesítését aránytalanul elősegítik, pl. a kereskedelmi iskolákban egy évi női tanfolyammal szemben a férfiaknak három évi tanfolyamuk van. Ez az egyenlőség jogos panasz tárgyát képezheti. Másutt az egyenlően végzett munkát nem egyenlően díjazták. A tanító pályán 30 évi küzdelem után kivívták, hogy pl. a fővárosnál, a nők a férfiakkal egyenlő díjazásban részesüljenek, az állammal azonban ezt az egyenlőséget még most sem érték el.

Vannak nők, a kik a világszerte való egyenlőségűségért küzdenek. Ez aztán átszaphat a komikumba és izléstelenségbe is, mint a hogyan az angol szűfrazsetek példája mutatja. Ezeknek a törekvése abban csucosodik ki, hogy addig nem lesz békeség, míg egyenlő igazság nincs. Ha a nő jó adóalany, akkor legyen jó a jogok elfogadásánál is. Ez a következtetés lehet jó és helyes, de ha a jogok kivívásáért úgy küzdenek mint az angol szűfrazsetek, akkor nemcsak a szympathiat veszítik el, hanem komikusak és izléstelenek is lesznek. A magyar nő nem ezen a nyomon halad. En a fehérvári hölgyekkel azt szeretném megérteni, hogy a nőkérdés megoldása nem a hangos szóban, hanem a komoly munkában keresendő. Merész hasonlaltat kívánok élni, mikor a nők mozgalmának ezen két irányát a magyar politika viszonyok 1825 és 1840 közötti történetével hasonlítom össze. Akkor Kossuth és Széchenyi irányai küzdöttek egymással.

Mindakettő Magyarország függetlensége felé törekedett, de ellenkező uton. Kossuth egyszerre akarta a magyar politikai szabadságot, a jobbágyok felszabadítását, Széchenyi pedig gazdaságilag kívánta előbb megerősíteni nemzetét, mert — szerinte — a politikai szabadság egy megerősödött nemzetnek természetesen járnia kell. Mi is ezt tartjuk: az angol szűfrazsetek komikus és ellenszenves mozgalmaitól visszariadunk, az nem kell, hanem a komoly munka, a melynek alapján a társadalom maga el fogja ismerni, hogy érdemeinket jutalmazni kell, jogokkal renumerálni kell.

A mi utunk ez: Mindenki tudja, hogy vannak kötelességei önmaga, hazájá, Isten iránt. De az asszonyt nem akarjuk kivinni a család kötelességéből. A külső szociális kötelességek teljesítésére csak az idősebb asszonyt, leányt és az özvegyet alkalmazzuk. A családanyának az első és legfőbb szociális kötelessége otthon van a családban. En független tanító ember vagyok, künn állok az életben és szemlélem a helyzetet,

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.

Nagy választék ág- és asztalneműekben, színes és fehér barchetok stb.

olcsó, szabott árak mellett.

Maj lapunk 4. oldal.

00000697

— **A vármegye árvái.** A múlt közgyűlés referációjában említettük, hogy a vármegye maratonvásári árvaházának pénzei körül felszabadult egy nagyobb alap, melyet felkésítették az árvák továbbtanításának céljára: A továbbtanítás felsőbb iparkodás elvégzésére, vagy általában a felsőbb oktatásnak az a módja, amellyel az árvák megbarátkoznak. Ez a szép szociális intézkedés, a vármegye bőkezűségét, humanus gondolkodását és szociális érzékét dicséri. Most a vármegye alispánja gondoskodik az árvák felsőbb oktatása alapjának megőrzéséről, hogy az árvaalap minél nagyobb szolgáltatásokat tudjon ellátni. Az alispán megleghangy körlevelet küldött szét a megye összes pénztárhelyére, amelyben szerető gondjukba ajánlja az árvák továbboktatását s adakozásra szólítja fel őket. Hisszük, hogy az akció sikeres eredménnyel jár.

— **Knevezés.** A pénzügyminiszter Horváth József bicskei lakost a budapesti pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez pénzügyi számvégzőnek nevezte ki.

— **Szegédjegyzőválasztás.** Bicske község képviselőtestülete f. hó 10-én az üresedésben levő községi segédjegyzői állásra egyhangulag Oberrecht József volt kálozdi segédjegyzőt választotta meg.

— **A munkások Mária-kongregációjában** a tagok ünnepélyes felvétele a közbejött akadály miatt nem dec. 19-én, hanem egy másik napon fog megtartani.

— **Halálozás.** Id. Endr. Károly építkezési vállalkozó f. hó 14-én életének 51-ik évében elhunyt. Temetése ma d. u. 3 órakor volt az ősutcai gyászházban.

— **A székesfehérvári korcsolyázó egyesület** f. 6. december hó 19-én d. e. 11 órakor a Vörösmarty-kör játékteremben a megjelent tagok számára való tekintet nélkül közgyűlést tart.

— **Felolvasás vetített képekkel.** Lévy István, a budapesti VII. kerületi állami felső kereskedelmi iskola igazgatója f. hó 18-án, délután 6 órakor a helybeli felsőkereskedelmi iskola tornateremben felolvasást tart a hajózás történetéről. A szemléltetésre szolgáló képek az általa készített színes diapozitívekről fognak vetítettetni. A felolvasásra az érdeklődő közönséget ezen az uton hívja meg az igazgatóság.

— **Olympia Műzsfénykép színház** (Buda ut 3 sz.) előadás mindenn csütörtök, péntek, szombat és vasárnap. Műsor: Dec. hó 16, 17, 18 és 19-én. 1. Kellemes vadászlat. 2. A kis virágtolvajok. 3. A fekete kéz szövetkezetének legújabb bűntette. 4. A csavargó lakodalmá. 5. Az ajtó (vagy az ügyes asztalos). 6. A három. A kis néger, a fehér gyerek és az elefánt. 7. Berta kis lábcskái. Szombaton d. u. 5 órakor zónaelőadás. Vasárnap 3 előadás 4, 6 és fél 9-kor. Az előadások kezdete este fél 9-kor.

Karácsonyra ifjúsági iratok, képeskönyvek, dísművek, levelepapírok, írókésszettek, földgömbök, fényképező- és filmikai készülékek stb. nagy választékban Klökner Péter udv. könyvkereskedésében Székesfehérvárott.

— **Földrengés.** A nadapíhoz hasonló kaliberű földrengésről jelent érdekes iszkaszentgyörgyi tudósítónk. Hirdelme szerint a községben tegnap reggel megmozdult a föld, de szerencsére nagyobb katasztrófa nem járt nyomában. A föld lassan, de — biztosan — mozgott, de néhány pillanat alatt visszatért régi megszokott nyugalomába s ismét ráborult a téli álmom. Az iszkaszentgyörgyieket a geológiai tünet épen nem hozta ki a sodrúkból, legfeljebb egy kis napi szenzációt teremtett. Még csak a geológiai intézet komoly intelemnek is bájló konstatálásával sem igen gondolnak, hogy Várpalota, Inota, Iszkaszentgyörgy között hihetetlenül vékony a földréteg. Közel a földgyomrában kavargó tűz, a lava egyből a veszedelem paripáján nyargaló istencsüdája.

— **A kereskedéség és a fellépés.** Az élet szemete hozta őket össze a következő ér-

dekes fordulat: Deák Dávid kereskedő üzletében lopás történt. A lopást Jakubovits József 25 éves felsővádasai illetőségű kereskedéségét követte el, a ki egy 4 m. hosszú zöld csizok bulznak való selymet és 3 drb. férfi inget elcsent az üzletből. A bluznak való selymet egy helybeli kávéházi felirónéknak adta oda. Az eljárás mindkét részre megindult.

— **Az autómobil.** Bicskei tudósítónk írja: R. Varga Gábor mányi lakos az országúton hazafelé ballagott, amikor egy sebesen vágató autómobil elűtötte és keresztül ment rajta. R. Varga Gábor holtan maradt a helyszínén. Az eljárás megindult.

— **Bicska.** Farkas Zsigmond és Nagy Imre híres nagyvelegi legények a múlt év októberében, amikor javában lehetett kóstolgatni az új bort, Vég Ferenc legénypajtásukat, akire igen megharagudtak, alaposan megszurkálták. Farkas Zsigmondot, a főpiztert 6 hónapi, Nagy Imrét 1 hónapi fogházra ítélte el a törvényszék.

— **Rövid hírek.**

Viládek. Horváth Lajos, egyik derék keresztiesi legény, amint a pincéből tért hazafelé, bosszu műveletének esett áldozatul. Két cimborá, ifj. Szűts Lajos és Szuros István éktelen doronggal megtámadta s csunya világot teremtett, Horváth Lajost annyira eldönggették, hogy súlyos sebesülést szenvedett. Az eset törvényszék elé került elbírlására.

Szép / Szép Mihály seregélyesi gazduramról van szó. Hát bizony ökelme szép dolgokat művelt a minapában. Összevezett haragosával, Buza Jánossal s úgy eldönggették, hogy törvényes következményei lesznek a dolognak. Szép!

Takaréktüzhely különlegeségek, valódi dr. Meidinger kályhák, vas és rézbutorok, gyermekágyak és kocsik nagy választékban. Márkus Simon Fia lakatosnál Jókai-utca 16.

VIDA ELEK kárpitos és díszítő, Székesfehérvár, Megyeház épülete. Teljes felölöség mellett csakis elsőrendű munkák.

Heti műsor:

Péntek	Elvált asszony. Zóna
Szombat	Botrány.

Felhívás!

A néhai Madaras Lipótné Hollner Mária által végrendeleti uton létesített Madaras-Hollner alapítvány 4 jutalom díjára pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak ezen jutalom díjak mind egyikére a jó viseletű, szegény cselédeleányok, akik Székesfehérvárott ugyanazon helyen legalább 3 év óta szolgálnak.

Egy-egy jutalomdíj összege 10000 korona alapítványi tőke 1 évi kamata.

A fenti kellékek igazolásával s legalább is a szolgálatadó bizonyítványával ellátott kérvények hozzám címezve a város közigazgatási hivatalánál nyújthatók be 1909. december 23-án délután 5 óráig.

Székesfehérvár, 1909. december 15-én.

Dr. Saára Gyula s. k.

polgármester.

Minden áruból e hó 16-tól 30-ig 10% engedmény!

GERENDAI GYULA

vászon, fehérmű, uri- és nőidivat-árak új üzlethelyisége

Székesfehérvár, Kossuth-utca 4. szám.

Ajánlja a mélyen tisztelt vevőközönségnek alkalmas karácsonyi ajándéknak elismert jóminőségű következő áruit:

Urak részére: *Divatos kalapok, sapkák, angol kötött kesztyűk, bélelt bőr kesztyűk, fehér és színes divatos ingek, gallérok, kezek, inggombok, kötött vadász mellények, flanel sport ingek, kötött gallervédők, divatos nyakkendők, esőernyők, sárcipők, különféle komot cipők, téli alsó ingek és nadrágok, zsebkendők színes v. fehér monogrammal 1 tucat 7-20 K.*

Hölgyek részére: *Kávésterítők, fehér damaszt asztalnemű, új divatos selymek blúzra és ruhára, ruhaszövetek, női ingek, corsetták, baizsi és clott kötények, selyem és clott alsósoknyák, színházi selyem zsalók, szörme gallér és muff, skót flanel zsalók, berendezett kezimunka dobozok. Alkalmas ajándék 1 vég siffon 9 kor., 12 kor., vászon, szőnyeg, goblem és damaszt szövésű ág- és asztalterítő.*

Illatszerek rendkívül leszállított áron.

Gyermekek karácsonyi ajándéka: *finom játékszerek, harisnya, kesztyű, kalap, sapka, lábszár védők, szörme garnitúrák, fehér és színes kötények, zsebkendők.*

Teljes csecsemő kelengyék, ugyszintán a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig gyermek kocsik.

Vidéki megrendelés postafordultával lesz elintéztve.

SCHMELZER JAKO

Székesfehérvár, Nádor-utca 6. (ezelőtt Szekerák és Hornyánszky)

ALAPITVA 1803.

Ajánl a közelgő ünnepekre nagy választéku tárlatából

diszmutárgyakat fa-, bőr-, bronz és chinai ezüstből, fa- és érc dohányzó asztalkákat, disz álló consolókat, tea és hangjeggy állványokat, virágvázakokat, különféle ékszer és uti dobozokat, teljes bronz iróasztali készleteket, gyönyörű színházi látszóveket, tálcákat, alpacca és alpacca ezüst elsőrendű evőszereket és acél zsebkéseket, bőr-, szivar- és pénzárccákat ezüst ékkel, bronz- és bőr-képekereket, valódi chinai csészeket és disztárgyakat, nagy képeket és miniatúr szentképeket, tajt, borostyán és ezüst szipkákat, tajtipákat, ezüstfogantus lovagló és sétatokat, francia illatszereket, magyar ruha- és fogkeféket, selyem bársony és bőr albumokat és varró kassetteket, mindenemű hangszereket, gramofonokat és kiegészítő részeit, vadász fegyvereket, Browning pisztolyokat és revolvereket, vadászati szereket, töltevényeket, kitűnő optikai látszóveket, hőmérőket, gözmozdonyt és mozgonyokat, nagy választéku gyermek játékok árúkat és még ezer más minden itt fel nem sorolható különleges cikkeket.